

LUPȚA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82 —

... .. APARE
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
insertiuni după învoială.
Scrisori neirancate se refuză.

Așteptăm triumful desăvârșit.

Dându-și samă despre situația dela Beiuș, contrarii încearcă a se mângăia. Care va să zică sunt desnădăjduiți. Ei zic: dacă vom și cădea la Beiuș căderea aceasta de o clipă nu va însemna un faliment al cauzei maghiare în Bihor precum nu va însemna nici falimentul ideilor patruzecișoptiste.

Ar urma, ca noi să ficsăm resemnarea lor de a cădea la Beiuș și să ne întărim și prin aceasta credința ce o avem prin conștiința forțelor și avantajilor noastre, credința că vom triumfa. Iar mângăierile celor ursiți a cădea să nu le scrutăm, să nu le turburăm.

Să triumfăm?

Ne aducem aminte, că toate sunt cu puțință la Dumnezeu — și în Ungaria! Invingerea, care după toată prevederea omenească va trebui să urmeze, poate să fie înecată în sânge în ultimul moment. S'au mai făcut de aceste. Vom aștepta deci cu semnalul de triumfare până după săvârșirea alegerii.

Isbânda ori neisbânda noastră, o vom cumpăni atunci. Acum, în ajun de alegere, să ne dăm samă despre lupta ce am purtat-o până aci și despre rezultatele, cari vor trebui să rămână pe urmele acestei lupte. Campania electorală dela Beiuș se poate socoti deja aproape încheiată. Mai lipsește chiar numai rezultatul, care a fost scopul cel mai apropiat direct al campaniei. Dar semnele rezultatelor indicate le putem culege de pe acum.

Momentul cel d'întâi, care ni-se impune, este, că s'a făcut cu campania electorală dela Beiuș mișcarea cea mai pronunțată națională, cea mai năvalnică și cea mai solidară din câte ne aducem aminte, că s'ar fi făcut vreodată în Bihor. Mișcarea aceasta s'a pornit sub cele mai bune auspicii pentru noi: destrăbălare, afaceri scabroase, demoralizare între contrari, iar între noi o solidaritate a simțirilor însuflețite și a faptelor hotărâte și întregi, cum nu ne-am fi așteptat nici noi de mai înainte. *Minunea aceasta,*

ce s'a făcut în Bihor, avem să o mulțumim strălucirii numelui lui Vasile Lucaciu. Deșteptarea vieții românești, pentru care cei mai buni ai Bihorului de mulți ani mult au trudit, a intrat acum cu năvală pela Beiuș. În fruntea pornirii mărețe e steagul lui Vasile Lucaciu. Văpăițele curate, cari licăreau sfioase în bătaia tuturor vânturilor dușmane și spuza ce se dogoria învălită în cenușa nepăsării și a multelor păcate, a aruncat la Beiuș flacăra, care va lumina preste întreg Bihorul și îl va înviora spre o viață nouă. Ori va ieși Dr. Lucaciu ales la Beiuș, ori va fi să cază prin oarecari nelegiuiri crunte, aceste urmări ale luptei, despre cari putem să ne dăm seamă de pe acum, nu va mai putea să ni le ia nimeni. Ele vor rămânea, ca o răsplată a străduințelor și jertfelor de până aci și ca un isvor și îndemn pentru străduințe mult mai stăruitoare în viitor și pentru jertfe mult mai mărețe.

Revista luptei ce s'a purtat pe plaiurile Bihorului, poate să și-o încheie de pe acum Bihorul cu mulțumire, cu mândrie și cu recunoștință față de fii sei, cari s'au arătat la Beiuș mai vrednici decât cum îi ponegrea hula neagră ce zăcea asupra lor, *cu recunoștință față de apostolul, care li-a adus bucuria acestor zile,* față de trimișii națiunii, cari au venit să înalțe în Bihor steagul luptei românești și față de toți inimoșii luptători, cari au trecut pasul dintre Codru și Munți pentru a veni în ajutorul frașilor lor.

Pentru partea cea d'întâi a triumfului, pentru triumful Bihorului am putea să aprindem chiar astăzi focurile pe toate culmile.

Dar așteptăm, toată suflarea românească, împreună cu Bihorul, așteaptă îndeplinirea și a părții a doua a triumfului nostru, așteptăm ca din ținutul hulit ca cel mai înapoiat în simțire românească să'l scoatem ales între deputații națiunii pe acela, care s'a adevărit pe vremuri ca cel mai aprig luptător, pe *Dr. Vasile Lucaciu.*

Așteptăm să sărbătorim după alegerea de Luni triumful îndoit, desăvârșit, care va fi triumful neamului nostru întreg.

Scrisori din Viena.

— Politica externă. — Guvernul și dietele provinciale. — Zvonuri de criză. — Dr. Lueger. —

Viena, 23 August.

De ani mulți n'a mai fost atâta vorbă de chestiunea politicii mondiale ca și în cele trei săptămâni din urmă. Rând pe rând s'au urmat întrevederile între monarhi; la aceste se adaugă consfăturile între miniștri de externe și pe urmă marea conferință dela Haaga, unde diplomații lumii discută modalitățile cum s'ar putea restrânge înarmările și încunjura izbucnirea războaielor.

Adevărul trebuie să rămână adevăr. Austro-Ungaria n'a întrelăsat până acum nici un prilej de-a face politică decorativă și a dovedi prin manifestații de-aceste externe că monarhia noastră se simte și astăzi o mare putere, deși multe momente par a o desminți.

De vizita regelui Eduard în Ischl s'a profitat pentru a accentua că Austro-Ungaria își revendică dreptul de-a spune și ea un cuvânt hotărâtor în chestiunea macedoneană. Acest drept nu i s'a contestat, în mod serios, de nimeni, fiindcă într'adevăr ar și fi ridicol ca unui stat ale cărui granițe meridionale sunt mărginașe cu țările balcanice, — să-i interzici să facă tot ce se poate pentru a-și afirma și — dacă e cu puțință — a-și lărgi sfera de interese. Dacă politica balcanică a monarhiei noastre ani îndelungați a fost șovăitoare și lipsită de energie, de vină a fost — precum s'a mai spus la acest loc — în rândul întâi situația politică internă încurcată, care a zădărnicit o desfășurare mai intensivă a influenței noastre în afară. Câtă vreme nu se va face o schimbare în ce privește situația aceasta internă, toate întrevederile de monarhi, toate consfăturile între miniștri de externe vor rămânea lipsite de rost. Cea mai sigură bază pentru o politică externă conștientă sunt relațiunile interne consolidate. Până a olo însă, precum se vede, durere! mai avem mult!

*

Chiar acum, ministrul-președinte Beck din nou se nizuiește a risipi norii întunecați ce încep a se aduna pe cerul provinciei boeme. Chestiunea convocării sau ne-convocării dietei din Boemia îi dă guvernului foarte multă bătaie de cap. Nu-i vorba, a reușit să decline dela sine responsabilitatea lăsând în sarcina comitetului central al regatului Boemiei să hotărască el dacă mai vrea să convoce dieta aceasta înainte de a fi disolvată în luna lui Decembre. Comitetul a și hotărât și s'a pronunțat pentru convocarea die-

tei. E prin urmare, sigur că se va lua în discuție și chestiunea reformei electorale pentru alegerile provinciale, — chiar chestiunea de care ministrul Beck încercase să scape.

Sunt temeri mari că se vor întrupa amenințările publicate în presa cehilor radicali și a social-democraților, anume că în cazul când Germanii și marii proprietari vor combate introducerea sufragiului universal și pentru alegerile provinciale, — în Praga se vor face demonstrații mari. Cei cari știu cu câtă violență izbucnesc în Boemia cu astfel de prilejuri conflictele între naționalități vor admite că temerile guvernului sunt îndreptățite, mai ales că evenimentele din Boemia vor influența și situația parlamentară din Austria.

*

Nu e, prin urmare, exclusă posibilitatea ca toamna ce se apropie să ne aducă o criză de cabinet. În cercurile bine informate se afirmă chiar că nu numai cabinetul austriac, ci și cabinetul ungar va ajunge la toamnă într-o situație gravă. De mult nu mai e taină că poziția lui Wekerle și a soților săi e slabă. Se știe de obște că numirea ministrului coaliționist a fost considerată, la vremea sa, de un *malum necessarium* și că cercurile competente s'ar împrieteni bucuros cu orice posibilitate prin care acest rău ar putea fi înlăturat.

Iată și motivul pentru care aceste cercuri privesc desfășurarea lucrurilor cu multă satisfacție și sunt mulțumite că guvernul coaliționist ajunge din încurcătură în încurcătură, fără ori ce șanse de scăpare. Partidul independist, pentru a putea ajunge la cârmă, a fost nevoit să toarne apă multă în vinul său, atât de multă apă, încât elementele radicale au devenit nemulțumite.

Numai în ce privește politica de maghiarizare mai e ceva sistem la coaliționiști. Se pare însă că cercurile competente din Viena par a-și da seama și de politica aceasta și abandonează încetul cu încetul tactica lor veche de „laissez faire, laissez aller“. Cel puțin în chestiunea croată s'au manifestat deosebite simptome de natura aceasta.

*

În ce privește sănătatea șefului celui mai puternic partid din Austria, dr. C. Lueger, care acum petrece în Brixen (Tirol), de câteva zile circulă vești îngrijorătoare. Se pare că nici clima, nici cura n'a avut influență binefăcătoare asupra stării pacientului. Despre o îmbunătățire a stării sănătății lui nu poate fi vorba. Dimpotrivă, sincopile desepar a dovedi că boala e mai puternică decât arta medicală. Stirile aceste triste au fost primite nu numai în reședința imperială, ci pretutindeni în țară cu adânci regrete.

Austriacus.

Ruptura între kossuthiști și poporali. Prietenia între partidul kossuthist de sub șefia lui Franți și partidul clerical de sub șefia — clandestină — a lui Ștefi s'a sfârșit. „Budapest“ și „Alkotmány“, organele partidelor se ceartă ca din gura cortului. S'a dovedit din nou că declarațiile ministrilor despre „armonia perfectă“ ce domnește între partidele coaliționiste e numai minciună, cum minciună au fost și sunt atâtea alte declarații făcute de ei. Eșirea partidului poporal din coaliție e numai chestie de timp.

Membrii partidului poporal nu mai tănucesc nimic. Zboray Miklos a și declarat unui redactor dela „Magyarország“ că partidul poporal va eși din coaliție, cât mai curând. Nu numai din pricina alegerii dela Careimari, ci fiindcă partidul kossuthist nu vrea și nu poate să realizeze nimic din programul său. Dacă până acum nu s'a proclamat ruptura, cauza e că membrii partidului poporal nu sunt în capitală. Indată ce se vor dauna însă — și aceasta are să se întâmple cel mult cu începerea lunei viitoare — *partidul poporal va lua pe față atitudine împotriva direcției politice de astăzi.*

„Budapest“ scrie, drept răspuns la declarațiile lui Zboray, că nu se sperie de amenințarea partidului poporal și nu regretă hotărârea lui, mai ales că de mult au tot intrigat în sânul coaliției.

Și viitorul ?

„Ce va fi dacă partidul poporal va eși din coaliție ? — se întreabă și „P. Lloyd“ în

articolul de fond. — „Între împrejurări normale, sănătoase și cumpănite — răspunde numai decât — ar trebui să vedem în ruptura aceasta o schimbare înspre bine. Ar trebui să credem că partidul poporal a fost pentru celelalte două partide, cel independist și constituțional, o piedecă... Așa ar și fi, dacă liberalismul partidului independist n'ar fi vorbă goală, fraze sunătoare fără miez. Acest liberalism atât de mult seamănă a reacțiune, încât nici nu le poți deosebi deolaltă... Nu mai trebuie se repetăm cea ce am spus de-atâtea ori : coaliția e demnă să se spargă. Garanțiile morale i-au lipsit dela început. În politică, la noi cași alt undeva, de obicei e nevoie de-un strop de minciună și nesinceritate. O politică însă care nu e altceva decât minciună organizată nu are trăinicie, — și politica coaliționistă nu e decât o construcție de neadevăruri!“

Viitorul?... Inceputul distrugerii complete și — meritate !

Rândul școlilor medii. După ce s'a votat și sancționat legea școlară a lui Apponyi, șovinistii dela „B. H-p“ vin să recunoască acum și ei că maghiarizarea învățământului elementar n'are nici un rost. Ce e mai ciudat însă : invocă aceleași motive pe cari ei le combătuse mai aprig, când deputații noștri le invocaseră.

„În ținuturile locuite de naționalități — zice „B. H-p“ într'un articol de fond „Cultură maghiară“ — nici azilele de copii, nici școlile elementare nu duc la țintă, fiindcă viața nu vine în sprijinul școlii. Precum nimeni dintre noi nu și-a însușit limba germană în școală, ci în afară de ea, e natural că și cel care învață limba maghiară numai în școala elementară și n'o mai vorbește în viața practică, — o uită. Sau chiar dacă n'o uită, tot nu-i inspiră sentimente maghiare, cum ni-o dovedesc agitatorii din parlament cari vorbesc limba maghiară. Politica culturală viitoare trebuie, prin urmare, să se bazeze pe școlile medii!“

„Trebuie statificate școlile medii ale naționalităților, dar fiindcă între împrejurările grele de astăzi statificarea radicală e cu neputință, — ar avea să se restrângă deocamdată la numirea și disciplinarea profesorilor!“

Cu alte cuvinte: statul să numească profesorii, noi să-i plătim!

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA“.

Sâmbătă seara.

Prin praful drumului se strecoară tristă o caravană de țigani. Dada, frumos și chipeș, cu plete lungi ce fâlfăie în vânt, poartă în mâna dreaptă toiagul puterii. Cu mâna stângă își șterge sudorile ducându-și-o apoi la șerparul ținut cu nasturi scilpitori. E frânt cu totul de nemai pomenita rușine ce l'a ajuns, dar ochii lui privesc îndărjit înainte, cu scăpărări de oțel. Căruța vine în urmă, în pasul domol al calului, ce pare mahnit și el. Un măgar, și mai mahnit încă, poartă câteva ruzi și o păreche de dăsași, din cari răsar capetele buclate a trei dănciuci goigoluși. Sunt veseli privind cu ochii mirați la oțelele jandarmilor, ce scânteie în soare. Ei nu-și pot da seama de primejdia, în care se aflau. Bărbații pășesc alături prin praful drumului, cu fălcile încleștate, cu privirea înreită; femeile stau cu capul în pământ,

abia una mai tinerică își ridică din când în când privirea aprinsă.

Jandarmii îi țin de scurt, nu-i lasă să schimbe o vorbă și răcnea la ei, când observa vr'un gest.

Țigani sunt îndărjiți și înspăimântați de moarte. S'a năpustit urgia aceasta jandarmărească așa ca din senin și nu-și dau seama, ce rău să fi făcut ei. În fundul sufletului avea fiecare câte ceva la dosar ; erau însă lucruri mai vechi, poate chiar uitate. Și cum nu știau de ce e vorba, se nelinișteau din ce în ce mai mult.

Nu știau ei, că aproape toți semenii lor din țară sunt împărțișiți de aceeaș soartă. Nu știau, că urgia s'a năpustit asupra întregii seminții faraonice, de când cu crima dela Dános. Jandarmii au cutrierat țara întregă în lung și lat și i-au scotocit din toate infundăturile, ducându-i convoiu de convoiu, caravană de caravană. Trecătorii se uită cu spaimă la ei ; țigani au reușit în timpul din urmă să fie obiect de spaimă nu numai pentru copii, ci pentru toată lumea.

Jurnalele au început să țipe împotriva lor ca din gura șarpelui.

S'au făcut tot soiul de combinări, cum să se scape țara de plaga aceasta.

Unii spuneau, să-i dea deadreptul peste graniță. Ar fi o soluție radicală, adevărat, dar toate granițele se vor zăvori, fără îndoială, și țigani nu vor fi primiți nicăiri.

Rămân tot la noi.

A-i expune la goane neîntrerupte, de asemenea nu e cu cale, căci goanele aceste i-ar îndărji și mai mult.

Vine un al treilea și propune : să le luăm băeții și să-i creștem în institute de ale statului, iar pe bărbați să-i colonizăm. Colonizarea țiganilor, mai bine zis încercările de colonizare, au dat totdeauna greș. Sângele lor de vagabonzi nu s'a putut împăca nici odată cu viața regulată și tihnă de gospodari. Cerul le este acoperământ și pământul le e leagăn. Umbra codrului le dă răcoare și adăpost, soarele le dă căldură și lumină. Ei trec prin lume, veseli și nepăsători, ca o sfidare a civilizației. Poposesc unde le p'ace, își adună apoi straietele și

„Bud. H-p“ devine și mai cinic.

„Statificarea completă e singurul remediu radical care duce la țintă și n'avem să ne lăsăm conduși de vederi și principii liberale... Să nu ascundem adevărul în dosul doctrineilor. Să nu vorbim de egalitatea drepturilor când voim să menținem supremația unei rase; și să nu vorbim de libertate egală, dacă voim să consolidăm domnia rasei maghiare.

„Trebuie statificate școlile medii ale naționalităților și trebuie să dăm politicii noastre interne o îndrumare nouă, ca viața să sprijinească școala și să se vadă că în țara aceasta nu poți trăi fără cunoștința limbii maghiare!“.

Căldurile par a fi influențat creerii celor dela „Bud. H-p“. O să găsim, însă, noi leac pentru nebunia lor, dacă nu se vor cuminti la vreme.

ROMÂNIA

Amnistia.

Vestea acordării amnistiei a produs bucurie de nedescris în toată țara. Mai ales în Giurgiu, unde au fost arestați mai mulți, vestea a stârnit mulțumire generală. În Giurgiu au fost puși în libertate 264 arestați, între ei și dnii Vasile Kogălniceanu și Al. Vălescu, cari au plecat pe la orele 10 din penitenciar.

D. Kogălniceanu era însoțit de dl s.-loc. Beldiman, nepotul d-sale și de dl I. Boldescu, căruia i-a făcut prima vizită.

Dela dl Boldescu, dl Vasile Kogălniceanu a fost condus, de un mare număr de prieteni, la hotelul „Europa“. Pe drum se adunase o mulțime imensă care a făcut o călduroasă manifestație de simpatie d-lui Kogălniceanu.

D-nl Vălescu ca și dl Kogălniceanu va rămâne astă noapte la hotelul „Europa“ din localitate, iar mâine dimineață vor pleca la București.

Dintre țărani puși în libertate o mare parte au pornit acasă, pe jos chiar în astă seară; restul a rămas în oraș, urmând a se îndrepta, de dimineață, fiecare spre căminul lui.

E de nedescris însuflețirea pe care a provocat-o printre țărani vestea punerii lor în libertate. Eșind din închisoare, ei au isbuc-

nit în strigăte de „Trăiască Regele“ și în urale nesfârșite.

Sosirea ministrului Sturdza.

Ministrul-președinte al României dl Dimitrie A. Sturdza a sosit ieri, Vineri, la București.

Dl Sturdza a reluat numai decât conducerea ministerelor sale, încetând astfel interimatul dlui Sp. Haret la președinția consiliului, și ai dlui Ion I. C. Brătianu la ministerul de externe. Dl Sturdza a luat și interimatul ministerului de războiu, pe vremea concediului ministrului de războiu, general Avereseu.

Monument lui N Grigorescu.

Un grup de admiratori ai regretatului pictor român Nicolae Grigorescu au luat inițiativa de a-i ridica un monument-bust în Câmpina, unde răposatul pictor și-a petrecut cea mai mare parte a vieții sale.

Monumentul se va ridica pe bulevardul Câmpina.

Convenția consulară cu Turcia.

Din Constantinopol se anunță în mod oficial că negocierile în vederea încheierii unei convențiuni consulare turco-române s'au sfârșit.

După 15 ședințe, cele mai multe privitoare la convenția comercială, delegații României și Turciei au căzut de acord asupra convenției consulare.

Nu mai lipsește decât ca să se pue semnăturile. Punctul delicat rezida în dreptul capitulațiunilor pentru românii stabiliți în Turcia și aceasta împiedica de doi ani încheierea convenției consulare.

Grație progreselor relațiunilor sinceramente cordiale între cele două țări, Turcia a dat în sfârșit satisfacțiune dorinței României acordându-i acest drept.

Veniturile comunei București.

Veniturile primăriei capitalei dela 1 Aprilie până la 31 Iulie 1907 au fost următoarele: Din impozitele directe 726.885 lei și 18

bani, din taxele fondului comunal 2.188.291 lei și 33 de bani, din taxele comunale 654 mii 861 lei și 87 bani, din veniturile speciale 379.487 lei și 86 bani, din subvenții 87.331 lei și 90 bani, din donații și legate 9.801 lei și 25 bani din rămășițe și alte venituri accidentale 23.899 lei și 52 bani, din rămășițele altor exerciții închise 89.682 lei și 53 bani.

În total 4.096. 45 lei și 52 bani. Față de perioada corespunzătoare a anului trecut veniturile din acest an dau un excedent de 401.023 lei și 91 bani, iar față de prevederile bugetare dau un deficit de 120.347 lei și 29 bani.

Alegerea dela Beiuș.

Slujbașii invinuiți de Barta desculpați prin fișpanul.

Comitele suprem Glatz a dat ziarelor un comunicat, arătând, că organele administrative ar fi imparțiale și că nici pretorii Rednik și Ertsey, pe cari i-a acuzat Barta n'au comis nici o neregularitate. În o altă declarație comitele suprem spune, că Rednik a făcut bine, că nu a dat voie jandarmilor, când cu gălăgia din Vașcău ca să'l aresteze pe Bogdan, care e așezat în Vașcău, are avere acolo și, ca director de bancă, e om cu vază în localitate.

În cele din urmă toată plângerea lui Barta și a soților contra pretorilor Ertsey și Rednik vine din supărarea, că aceștia nu l'au arestat pe Bogdan. Dar lasă, că nu era nevoie de nici o arestare, după cum o înțelege aceasta chiar și Glatz, ci arestarea lui Bogdan ar fi putut chiar să fie fatală pentru Barta și ai sei în acel moment de iritație. Noi suntem convinși, că pretorilor Rednik și Ertsey nu li-a dat prin gând ca să'i facă vre-un serviciu partidului nostru atunci, când au împedecat arestarea lui Bogdan. Ei vor fi crezut, că garantează și prin această procedură siguranța personală alui Klein și a corteșilor sei. Dar aceștia nu se mulțumesc cu atât, ci, drept recunoștința că au scăpat teferi varsă foc și venin împotriva apărătorilor lor.

pleacă iarăș la drum, fără direcție, fără țintă hotărâtă. E, poate, instinctul de nomad, adus de pe țărmurii Gangesului, instinct care s'a împuternicit cu atât mai tare, cu cât a resistat mai îndelungat tuturor stavilelor.

Soluția cu creșterea băieților în institute de stat, pare a fi cea mai bună. De cât-ca nu va merge așa ușor. Inclinațiile moștenite prin atâtea generații nu se vor șterge așa de odată, cum ai șterge tabla cu buretele. Se vor slăbi însă în mare măsură deja la a treia generație, dar nu se vor putea strivi cu totul nici la a zecea.

Urmașii noștri se vor pomeni, după câte-va sute de ani, cum cutare tiner elegant și-a intrerupt deodată, fără nici un motiv, modul de trai și-a luat-o rasna, în lume. Încotro? Ce știe el încotro? Nu știau nici străbunii lui încotro se duceau cu sute de ani în urmă, nu e nevoie să știe nici el.

Va porni în lume, mânat de tainică putere înăscută, care a fost sufocată afăta amar de vreme, dar care trebuia totuș să erumpă odată: o reminiscență târzie și inconștientă de obârșia lui de pribeg...

Și iată că societatea va reuși, probabil, să facă și din țigani oameni în toată rânduiala.

Societatea va câștiga, fără îndoială, prin acest adaos.

Este însă cineva, care pierde: poezii lirici. Un minunat sujet de inspirație romantică se pierde în neant, Cu cât civilizația înaintează, cu cât se aude mai deslușit pufăitul locomotivelor și al automobilelor, cu atât se răresc vechii eroi ai lumii romantice. Se face lumină pretutindeni, risipind în toate părțile spectrele întunecului.

Iată, nu mai sunt smei, cari să răpiască fetele frumoase, nici bălauri cu șapte capete, ce varsă văpaie... Sfarmă-Piatră și Strîmbălemne s'au înfundat și ei deabinele în deșul codrului; abia oamenii bătrâni își amintesc că le-ar fi povestit odată, cineva, care spunea, că bunicu-so îi văzuse...

S'au dus cavalerii îndrăgiți, cari muriau sub balconul palidelor fecioare, la lumina arginție a lunii...

S'au dus hoții de codru; s'au dus hăi-

ducii cei buni și milostivi cu săracii și neîndurați față de bogați și venetici.

S'au dus cu toții.

Și iată că își iau acum catrafusele și țigani, bieții, și se coboară și ei din lumea lor de pribegie și romantism, în lumea oamenilor de toate zilele.

Mamele nu vor mai avea cu ce să sperie copiii, romanțierii nu vor mai putea întinde la povești, în cari e vorbă de dragostea cutărui prinț pentru o frumoasă țigancă cu ochi de văpaie; poezii nu vor mai putea cânta poporul etern călător...

O iluzie mai puțin.

Strănepotul dadei nostru — trăiți și veți vedea — nu va pribegi prin lume. Cei ce vor trăi pe vremea aceea, îl vor vedea de bună seamă luând masa în cel mai elegant hotel, asvârlind cu butelii de champagne prin oglinzi și prin geamuri, și comandând lăutarilor cu un gest de gentry:

— Cântați, măi Cioroilor!

O nouă ceată de apostoli.

Din izvor unguresc aflăm, că nouă preoți din comitatul Aradului ar fi trecut în Bihor, pentru a contribui la însuflețirea poporului. Dacă e așa, onoare și recunoștință acestor noi apostoli!

Ziarele ungurești au informația clasică-ungurească, că preoții ar ținea adunări secrete cu poporul în capul nopții și că ar trece dela agitații chiar la instigații; *dar sunt numa ei de ei și nu e nimeni cine i-ar putea împedeca, ori denunța, ca să fie urmăriți!* Minte de Ungur, teremtete! Adunări secrete! Nu e nimeni, cine ar putea denunța ce se face la acele adunări! Dar Moritzii știu totuși atât de bine, că se fac instigații!

Incă odată Glatz.

Comitele suprem Glatz a declarat, că nu i-s'a raportat nici un caz concret, că Românii ar fi agitat. Discursurile au fost controlate prefutindeni; dar în acele nu se cuprinde agitație. Despre Lucaci spune, că e om simpatic și cuminte, care face cea mai bună impresie și nu se miră, că e iubit de popor.

Comitele suprem Glatz a mai adaus, că în Vașcău mizeria e mare și poporul ușor de răzvrătit. „Recunosc, că trebuie să lecuim mizeria aceasta din Vașcău.“

Vor stăpâni Românii!

Ziarele patrlotice se iau pe samă și îndreptează ce au spus deunăzi, că niște Români ar fi strigat în târgul din Beiuș, că de acum încolo Românii se vor allpi la România. Patrioții își îndreptează spusele în înțelesul, că acei Români, cari au fost arestați pentru o vorbă, ar fi zis, că de acum înainte vor stăpâni Românii în ținutul locuit de Români.

Apoi cum? Pentru aceasta s'au învrednicit Românii, ca să fie arestați? Ori-cât ne vor aresta și ori-ce ni-ar face, aceasta este dreptatea, pe care trebuie să o vestim totdeauna și să luptăm pentru a-i da ființă.

Revocarea baionetelor?

S'ar părea, după unele știri, că s'a revocat ori s'a contramandat o parte a puterii armate, ce era să se mai trimită în cercul Beiușului.

Se dă drept motiv al acestei măsuri împrejurarea, că nu ar fi loc, unde să se încvartireze atâta putere armată. Pretextul acesta e mai mult decât naiv!

Să fie această revocare, ori contramandare o urmare a intrevinerii fruntașilor români, cari au cerut revocarea jandarmilor?

Nu suntem obicinuiți cu o condescendență de aceas.a din partea autorităților.

Mai probabil e că stăpânitorii își prevăd căderea, pe care nu o vor mai putea împedeca prin nimic. Și își aduc aminte, că li-ar fi rușinea cu atât mai mare, cu cât ar fi mai multe baionetele, la umbra căror li-se va întâmpla căderea.

Dr. Lascu către Glatz.

Di dr. Lascu a adresat comitelui suprem Glatz o scrisoare, în care îi aduce la cunoștință, că din partea comitetului executiv patruzecișoptist din Beiuș s'ar fi publicat un premiu în bani pentru acela, care va pune capăt vieții dlui dr. Lascu și că s'ar fi aflat un oarecare Berkovits care să re-

flecteze la criminalul premiu. Di Lascu vrea să-l lămurească pe comitele suprem, că în momentul acesta viața d-sale, a d-lui Lascu va avea un preț înfiorător de mare.

Socialiștii și naționalitățile.

Organul partidului social-democrat din Ungaria „Népszava“ publică în numărul său de ieri, la loc de frunte, un articol, care semnalează începerea unei epoci nouă în istoria luptelor ce le duc popoarele nemaghiare din Ungaria împotriva guvernelor asupritoare.

În acest articol, organul partidului social-democrat își precizează punctul său de vedere în ce privește aspirațiile naționalităților și ajunge la concluziile următoare:

„Chestiunea instrucțiunii școlare e pentru muncitorime o chestiune de importanță primordială. Statul maghiar de clase îi silește pe copiii naționalităților să învețe a scrie și citi în limba maghiară, adică într'o limbă străină lor; și o fac în nădejdea că pe calea aceasta îi vor putea maghiariza, cea ce însă nu le succede. În școală învață câteva ore ungurește, dar acasă vorbesc ziua întreagă limba lor maternă. Se știe de obște că acești copii, ajungând vrâsta de 20 ani, au uitat cu desăvârșire limba maghiară, dar au uitat în acelaș timp, și a scrie și a citi. E aproape de prisos să mai stăruim asupra răului ce-l involvă această împrejurare pentru muncitorime. De aceea, noi necondiționat trebuie să sprijinim naționalitățile în tendința lor ca fie care copil să învețe a scrie și citi în limba sa maternă.

„Din aceleași motive trebuie să le sprijinim și în tendința lor, ca fiecare cetățean să comunice în limba sa maternă cu autoritățile. Muncitorii cari nu știu ungurește sunt expuși la tot felul de șicane, fără ca să se poată plânge împotriva lor. Autoritățile își bat joc de ei, îi insultă. N'au cui să se adreseze.

„Abstragând dela aceste două împrejurări, de-o importanță practică nemijlocită, *partidul social-democrat e dușmanul principiar al asupririi naționalităților, precum e dușman al oricărei asupririi.* Noi nu putem aproba ca un popor oare-care să despoaie un alt popor de cultura sa, de caracterul său național.

„Chiar și din punctul nostru de vedere e de dorit ca lupta naționalităților să se sfârșiască cât mai curând cu liberarea lor. *Lupta naționalităților însă nu poate să se sfârșiască decât prin încuvunțarea cererilor îndreptățite ale naționalităților.*

Ungaria „maghiară“ e un vis ce nu se poate împlini. Nicăiri în lume n'a fost cu puțință ca un popor care locuște în masse compacte să fie despuiată de naționalitatea sa! În Germania 58 de milioane de germani, cu toată forța lor numerică și economică, n'au fost în stare să germanizeze 3 milioane de poloni. Cum am putea spera noi să maghiarizăm naționalitățile noastre când chiar și conform statisticeii maghiare 51.4 procente de maghiari au în fața lor 48.6 pr. de nemaghiari. *Lupta naționalităților nu poate să se sfârșiască decât prin satisfacerea cerințelor culturale ale lor și interesele partidului nostru cer ca lupta această să se sfârșiască cât mai curând.*

„Reușita politiceii naționalităților e asigurată pe deplin prin numărul acest mare al lor! La forțele cari au deșteptat la viață nouă naționalitățile din Austria și Ungaria, la intelectuali și la burghezime, se va alătura în curând o forță nouă: *mica ceată a proletarilor naționalităților, care va ajunge să înțeleagă că deși partidele naționalităților sunt partide burgheze, organizarea muncitorimii naționalităților nu se poate face decât după satisfacerea cerințelor culturale ale naționalităților.*

„Aceste puncte de vedere ne descoper o largă comunitate de interese între partidul social-democrat și partidele naționalităților, chiar și dacă lăsăm la o parte lupta pentru

sufragiul universal. Partidele naționalităților sunt partide burgheze și astfel nici vorba nu poate fi de o alianță între noi și ele. În interesul nostru, în interesul muncitorimii, însă, trebuie să dorim ca lupta pentru drepturile naționalității lor să se sfârșiască cât mai în grabă cu rezultat deplin, ca astfel să se deschidă terenul și pentru organizarea muncitorimii“.

Din Bucovina.

— Dela corespondentul nostru special. —

— *Internatele de băeți. — Ocuparea oficiilor la fondul religionar. — Societatea de cântare „Lumina“.* —

Directorii internatelor de băeți din Cernăuți și Rădăuț dau publicității obicinuita dare de seamă, asupra activității institutelor de sub conducerea lor, pentru anul școlar expirat. Deși nu am la îndemână și raportul anual al internatului din Sirete, totuși mă simt îndemnat să comunic unele date cuprinse în cele două rapoarte, complectându-le apoi cu cele ce lipsesc, să le știe cetitorii noștri despre aceste instituțiuni de o însemnată mare pentru viața națională și culturală a Românilor din Bucovina.

De creșterea religio-morală și națională a băeților, cari cercetează școlile din Cernăuți, Sirete și Rădăuț să îngrijesc de prezent trei internate înființate parte din paralele, parte din stăruința „Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina“ din colectele lansate pentru acest scop.

Internatul din Cernăuț înființat la 1896 a întreținut în decurs de 10 ani, deci până în 1906, 1356 băeți, dintre cari unii au cerțat școala primară, gimnaziul, realele, pedagogia și școala de industrie, iar alții au fost ucenici la diferite meserii și prăvăli. Speșele, ce li-a avut internatul în restimpul acesta se urcă la suma considerabilă de 369.875.75 coroane. În anul școlar 1906/7 a adăpostit internatul 211 alumni, dintre cari 31 au fost învățăceii la diferite meserii. Pentru acești din urmă direcțiunea internatului nizește să înființeze un internat special, ceea-ce ar fi de un mare folos îndeosebi pentru promovarea industriei naționale.

Internatul din Sirete s'a înființat în 1902 pentru susținerea elevilor dela școala populară și gimnaziul din sus numitul oraș. În anul 1906 numărul alumnilor a fost de 38.

Cel din Rădăuț s'a deschis în 1905 având 22 elevi, iar în anul școlar expirat acest internat a avut 36 elevi și o avere de 46.000 coroane.

E de remarcat încă, că aceste internate au edificii proprii.

Jertfele enorme, ce le aduce poporul român din Bucovina pentru creșterea corectă a tineretului să răsplătește în faptul, că în curând societatea românească se va curăți de acele uscături, cari numai folos nu pot aduce neamului. Ar fi de dorit însă ca îndeosebi internatele din Rădăuț și Sirete să poată adăposti la vetrele lor mai mulți alumni, de oare-ce aceste ținuturi unt mai românești. Să reclamă de aceea un interes mai mare din partea conducătorilor firești pentru aceste instituțiuni.

La oficiile administrației pentru bunurile fondului religionar, înființat din truda Românilor, pretendenții români sunt aproape totdeauna preferați, iar locurile vacante să îndeplinesc cu funcționari importați din provinciile străine. În modul acesta biserica ortodoxă — nici numai vorbesc de cea ortodox-română — suferă mult.

Deputații dietali nu pot cere sanarea acestui rău, din cauză, că dieta provincială nu e întrunită, și să fim sinceri, măcar să fie întrunită nu ar avea curaj să-și ridice glasul în chestiunea aceasta. Consistorul metropolitan tace, căci glasul său de multe-ori

nici nu să ia în considerare, iar ceilalți competenți nici nu se interesează.

Astfel averea mănăstirilor și bunurilor rămășiță moștenire dela Voevozii Moldovei să administrează astăzi după placul veneticilor străini, fără să se iee în considerare dorința aceluia, cari în prima linie ar trebui consultați asupra avutului lor propriu. Verigile lanțului de suferinți al fraților noștri din „vesela grădină“ să înmulțesc zilnic. Și ei totuși tac.

Din amorțeală îi trezește din când în când numai „Apărarea Națională“!

Cantorii români din districtul Sucevii au înființat în 25 Iulie o filială a societății „Lumina“ cu numele „Castelul“. Aceasta idee de a organiza cantorii Bucovinei în privința culturală, națională și muzicală e salutară.

Societatea „Lumina“ să manifestă de un timp încoaci în mod demn atât cu concerte succese, cât și cu excursia făcută luna aceasta în România, despre care zierele de peste munți scriu cu însuflețire aducând membrilor societății elogii. De aceea mă simt îndemnat, ca atunci, când comunic știrea de mai sus, să descriu cu câteva cuvinte și istoricul „Lumine“.

S'a înființat în 1891 cu scopul, ca membrii să se perfecționeze pe terenul social, muzical, literar și național bisericesc, și să formeze cabinete de lectură și coruri la față.

Societatea are 100 membrii și 50 elevi; iar activitatea-i de până acum: e înființarea a 7 filiale cu acelaș scop. Averea soc. constă din o bibliotecă și din 2000 de coroane.

Cronica externă.

Revolte militare în Siberia.

Din Petersburg se telegrafiază cu data de 22 August:

În ultimul timp au avut loc noi revolte în corpul de armată din Siberia. 400 de soldați au ținut o ședință sub cerul liber la granița Mandciuriei. Soldații fiind invitați a dizolva ședința n'au voit să se supue. Un batalion a fost trimis atunci în potruva lor cu ordinul de a-i aresta. Soldații s'au retras în cazarmă și aci s'a încins o luptă în care au căzut 18 dintre răzvrățiți, iar 35 au fost răniți.

Ceilalți numai având provisiuni de carușe s'au predat.

Un nou batalion de răzvrățiți sosindu-le însă în ajutor i-a eliberat înlesnindu-le fuga. Fugarii s'au retras pe teritoriul chinez.

*

Tittoni la Aehrenthal.

Ministrul italian al afacerilor externe, Tittoni, care a sosit alaltă-eri la Semmering pentru a face o vizită ministrului de externe austro-ungar baron de Aehrenthal, a făcut în cursul zilei de ieri mai multe excursiuni cu automobilul. Pretutindenii ministrul Tittoni a remas frapat de frumuseța regiunilor pe unde trecea cu automobilul și n'avea destule cuvinte pentru a-și exprima admirația sa. Sub întreaga durată petrecerii sale la Semmering ministrul Tittoni a fost obiectul celei mai vii atențiuni. După o petrecere de două zile la Semmering oaspele italian va pleca azi pe automobil la Ischl, unde va fi însoțit de ministrul de externe austriac br. de Aehrenthal, ambasadorul italian și cel austro-ungar și mai multe personaje distinse. Mâine, Duminecă Tittoni va fi primit în audiență la Majestatea Sa, iar luni, ori Marți se va întoarce tot cu automobilul la Semmering.

Diept dovadă a atențiunii sale ministrul de interne austriac baron de Bienerth a pus la dispoziția oaspeleului italian și un fochist austriac, care cunoaște mai bine drumul decât fochistul italian.

*

Voci de presă asupra vizitei lui Tittoni la Ischl.

Ziarul „Pol. Korr.“ din Viena a primit din Semmering următorul comunicat autorizat referitor la vizita lui Tittoni la Ischl:

„Pentru a aprecia recenta întrevedere dintre miniștrii de externe Italian și austro-ungar, trebuie avut în vedere faptul, că este vorba numai despre întoarcerea unei vizite, care a avut drept rezultat înțelegerea complexă dintre ambele state învecinate. În felul acesta în vizita dela Semmering și Ischl nu trebuie căutată nescăi completare a acestei înțelegeri, ci sigilarea celor întâmplate cu ocasiunea întrevederii dela Desio și Riconigi. Toate vizitele de până aci asigură pe deplin pacea europeană așa că se poate afirma, că voința generală pentru pace nici o dată în veacul acesta nu s'a manifestat mai imoosant și într'un mod mai eclatant.

Ast el cei doi bărbați de stat, italian și austriac, din incidentul întâlnirii lor se află în fața unui tablou desăvârșit, așa că abia mai este nevoie de noi trăsături pentru complectarea lui. Iar acest tablou înfățișează prietenia sinceră, nefățărită între Austro-Ungaria și Italia“.

*

„N. Fr. Presse“ din Viena publică un comunicat ne-oficial trimis presei italiene din Semmering. Acest comunicat sună precum urmează:

Opiniunea publică italiană a primit la tot cazul cu multă satisfacțiune notele publicate la Ischl și Londra. Înțelegerea dintre Anglia și Austro-Ungaria cu privire la chestiile din Balcan și aparținătoare domeniului politice universale, dovedește clar ca lumina soarelui următoarele:

1. Că relațiunile dintre Italia și Anglia față de tripla alianță au fost întotdeauna cele mai corecte;
2. Că între Austro-Ungaria și Italia cu privire la chestia balcanică domnește cea mai perfectă înțelegere!
3. Că situația generală în Europa este satisfăcătoare încât nu este motiv a se anticipa temerea, că va da ansă la serioase îngrijiri.

ȘTIRILE ZILEI.

Sâmbătă, 24 August 1907.

— **Himen.** Domnișoara Vetuca Greavu din Roșia s'a logodit cu dl Ioan Nistor comptabil la banca „Racoșana“ din Șeica-mare.

— **Logodnă.** În nrul 172 al ziarului nostru am anunțat logodna dlui dr. R. Boilă, avocat, cu domnișoara Livia Pop. Din gresală s'a cules însă Silvia Pop.

— **O româncă premiată la concursul de frumusețe din Karlsbad.** Duminecă 18 August, a avut loc la grădina „Schönbrunn“ din Karlsbad, al treilea concurs internațional de frumusețe.

Din cele 5 premii conferite cu această ocazie, dra Lili Antinescu, fiica dlui Antinescu, membru la Curtea de Apel din București, a obținut premiul al doilea conștând într'un elegant ceas și un frumos buchet.

Celelalte premiate sunt: dra Ghizela Platz din Viena, dra Elisa Grünfeld din Karlsbad, dra Sabina Scherlag din Viena și dra Mina Gundelach din Varșovia.

Anunțarea rezultatului a fost primită cu ropote de aplauze, iar premiile au fost felicitate din toate părțile.

Ori unde se arătau, ele erau obiectul celor mai călduroase ovațiuni.

Cele cinci fericite câștigătoare au fost fotografiate pentru ca revistele ilustrate străine să dea portretele frumusețelor dela concursul din Karlsbad.

— **Teatru în Sighișoara pentru Brad.** Tinerimea română din Sighișoara-Cohalm și jur aranjează teatru în Sighișoara, pavi-

lonul „Winter“, Miercuri 28 August n. în favorul gimnaziului Brad. Se va juca „Un leu și-un zlot“ comedie de D. A. Rosetti. Inceputul la orele 7 și jumătate seara. După teatru — dans.

— **Ai lor să fie.** Minorele Elisa și Anna Popa din Giulița și-au maghiarizat numele în Pap.

Ioan Rus din Gilău și-a maghiarizat numele în Kádár.

Vasile Nicoară, scriitor notar al în Kajántó, și-a maghiarizat numele în Zsombori.

Ai lor să fie!

— **Idile din Băile Erculane.** Primim următoarele șre: În frumoasele băi ale lui Hercules din comitatul nostru Caraș-Severin, — unde anul acesta a fost o îmbulzeală extraordinară — traiul ar fi suportabil, petrecerea devine însă pentru oaspeți, — mai cu seamă pentru străini — tot mai supărătoare. Ca să știți de ce e vorba, vă comunic, ca specimen, două cazuri mai recente. Muzica militară a reg. de infanterie nr. 43 între altele cânta și un putpuriu în care erau întrefășute câteva acorduri din „Deșteaptă-te Române“. Lucru mare. Patria e în pericol, trebuie mântuită. Dirigentul muzicii a fost constrâns să elimineze acordurile acestea și acum cântă potporiul mutilat. Ba după cum se zice, a fost și tras la răspundere, cum a cutezat să cânte acordurile acestea discordante în armonia patriotismului. Și oaspeții români de pretutindenii sunt constrânși să suferă pe bani grei această notă discrepantă în o baie per eminentiam internațională. Halal de astfel de conducere miopă din toate punctele de vedere. Să salvezi tu patriotismul în mijlocul oaspeților veniți în preponderanță din alte țări. Altă nostimadă: Judele comunal din Iaz, Țigris, cel-ce a dat mâna cu Wekerle anul trecut la desvălirea monumen'alui din Caransebeș, un om de o statură uriașă și frumos la chip, în ziua natală a Monarhului — dinastic și el ca toți cei din confiniul militar — în haine de sărbătoare și-a permis să calce în parcul dinaintea salonului de cură, unde cânta muzica militară. A făcut-o omul în cinstea Impăratului, pe care l'au servit părinții săi cu atâta credință. Și să vezi? A fost prins de jandarmi și dat afară din parc! Veți întreba de ce? Nu făcuse omul nici un rău, numai că era îmbrăcat în frumoasele lui haine țărănești de sărbătoare din Iaz. S'a revoltat tot simțul dinastic în omul lui Burdia, căci judele comunal e puternică proptă burdistă și a început să reclame și dela unu și dela altul sfat. pentru insulta ce o pășise. Ce să-i faci?! Dl Burdia acum nu e în Baile Erculane și reparatura poate că are să întârzie pentru totdeauna. Serinani Grănițeri, ce ați ajuns voi cu politica voastră de doi bani în trei pungi, vă dau afară și dela voi de acasă. Dacă cu judele comunal se întâmplă de aceste, ce vor păși ceilalți?! Asta s'a întâmplat în ziua natală a Monarhului, anul Domnului 1907. „Drap.“

— **Părinți și copii.** Din Szegszárd se anunță că ieri seară s'a declarat un incendiu, autorul caruia este însuși băiatul proprietarului prăvăliei care a îndurat pagubă enormă.

După ce a pus focul, băiatul s'a dus la poliție, unde a mărturisit că din războinare pentru că tatăl său îl dojenise, a aprins prăvălia. Incendiarul băiat îndată a fost arestat.

În cursul interogatorului criminalul a făcut acea impresiune asupra judecătorilor, că este complex iresponsabil.

— **Sinucidere cu dinamită.** Ieri seara pe la 20 ore un individ a încercat pe Piața Parlamentului să se sinucidă.

Neștiind cum să-și pună capăt vieții, el scoase un cartuș umplut cu dinamită, îl băgă în gură și-l aprinse. Cartușul a explodat rânind pe sinucigaș la ochiul stâng, fără să-l omoară.

La auzul detunăturii agentul ordinei publice, care se afla în apropiere și urmărea cu băgare de seamă toate mișcările necu-

noscutului, grăbi la fața locului pentru a se convinge mai bine ce s'a întâmplat.

Luat la interogator candidatul de sinuci-gaș a mărturisit că se cheamă M. Géza și este econom.

A voit să-și ia viața pentru că anul acesta nu dase recoltă satisfăcătoare și astfel era amenințat cu faliment total.

Dus la poliție, cel sătul de viață a promis că nu va mai face o astfel de încercare.

Kossuth — sănătos. Din Karlsbad ni se scrie că Excelența Sa dl ministru de comerț Kossuth Franz s'a însănatășat pe deplin. Excelenței Sale nu-i mai dor picioarele. Dovada cea mai bună e că Excelența Sa a ascultat în picioare, cu capul descoperit, imdul Gotterhalte, ce s'a cântat în Karlsbad cu prilejul aniversării nașterii Maj. Sale. Ce iute se însănatășează oamenii în Austria! («Az Ujság»).

— **Liniște în Maroc.** În Maroc domnește o liniște ce premerge de obicei izbucnirii groaznicului viitor. Armata franceză așteaptă sosirea trupelor auxiliare pentru a porni un atac nimicitor în contra bandelor de arabi renitente.

După cum anunță „Petit Journal“ din Paris, doi încrucișători francezi au primit ordin pentru a pleca fără amânare la Maroc.

Conform unei știri din Tanger, toți Euro-penii au părăsit deja Fezul pornind spre litoral unde vor fi imbarcați pentru Europa.

Noul Sultan Mulei Hafid s'a obligat în scris triburilor, cari au luptat până acum la Casablanca, că le va merge întru ajutor și va lua comanda trupelor împotriva Fran-cizilor.

— **Monumentul lui Apostol Mărgărit.** La 29 Iulie v. s'a desvilit în Bitolia, cu deosebită solemnitate, monumentul marelui luptător pentru cauza românească în Macedonia, Apostol Mărgărit.

La desvilitarea monumentului a asistat întreaga colonie românească, în frunte cu dl M. Braileanu, consulul României, C. Zanesco, cancelarul consulatului, N. Bațaria, inspectorul școalelor românești din Macedonia și alții. După serviciul divin, dl Lazar Duma a rostit un discurs elocvent în care a stăruit asupra patriotismului lui Mărgărit, care va trebui să rămână pentru toate generațiile viitoare un prețios exemplu de dragoste de neam.

— **Iarăși un atentat al Românilor.** Am înregistrat la timpul său știrea că statuia regelui Matia din Cluj e pe cale să se prăbușească din cauza că picioarele calului, pe care șade mândrul Aristide al Ungurilor, au suferit oareșicare stricăciune. De atunci a trecut timp binișor, și chiar în ultimul număr al ziarului nostru am adus știrea că avariile statuei au fost reparate.

Iată că în ziarele ungurești de azi cetim știrea senzațională că împotriva statuei s'a comis un atentat cu dinamită, iar făptuitorii se presupune a fi iarăși Români! Lăsăm în grija anchetei să descopere pe autorii atentatului.

Insași explozia s'a întâmplat așa:

Pe când montorul Füzéri Aladár se afla pe soclul statuei, unde se afla și un vas cu vre-o trei măji de plumb topit, necesar la umplerea picioarelor găunoase ale calului, montorul aruncă o bucată de fier în masa topită.

La moment se întâmplă explozia, în urma căreia conținutul vasului a fost aruncat în toate părțile, stropind întreaga statuă. Montorului nu i s'a întâmplat ca prin minune nimica. Explozia a fost atât de puternică încât geamurile dela casele din apropiere s'au spart, adunând o mulțime enormă de curioși în jurul statuei.

După părerea lui Füzéri cantitatea de dinamită, care a făcut explozia, trebuie că s'a aflat în bucata aceea de fier, pe care a aruncat-o în vasul cu plumbul topit, nu știe însă cum a ajuns acolo. Noi știm: Români au pus-o acolo!

— **De frica pedepsei.** Din Becicherecul-Mare firul telegrafic rostește următoarea dramă de familie.

Vineri dimineața pe când muncitorul de fabrică-Carl Haman s'a dus la lucru, nevasta lui a trimis la piață pe fata ei adoptivă, rămânând singură acasă cu trei copilași ai săi: unul de 6, altul de 3 ani, și o fetiță de 10 luni. Pe când fata se afla la piață, femeia își ucise copiii spânzurându-i, pe cel mai mic de cheia dulapului, pe cel mijlociu de cleanța ușei, iar pe cel mai mare de cuiul ușei, apoi se spânzură și ea de fereastră. Când fata sosi dela piață, cel mai groaznic tablou se desfășură înaintea ei. Ea îndată dădu alarma țipând de spaimă și groază, încât se adunară vecinii, cari n'auziseră nimica din țipetele copiilor când nemiloasa lor mamă le punea frânghia în gât. Indată fu chemat un medic, care alta decât să constate moartea n'a mai putut face.

Motivul acestei îngrozitoare drame nu se știe, se dă însă cu socoteala, că e la mijloc e falsificare de cambiu comisă de femeia ucigașă și sinucigașă. Nenorocita femeie era adecă în mare lipsă de bani și în inarea ei strămoare ea se hotărî să falsifice o poliță pe numele tatălui ei și al unei rude mai îndepărtate și astfel să ridice suma de care avea trebuință. Banca a lichidat fără să observe falsificarea și poate crima femeiei nevoieșe ar fi ramas pururea în taină, dacă ar fi avut parale să achite suma la termen. Ea nu avea de unde lua și astfel polița a fost protestată, în urma cărui fapt s'a descoperit crima. Probabil de rușine și de frica pedepsei nenorocita femeie a preferit mai bine să moară decât să ajungă pe mâna legii. Iubirea ei de mamă însă n'a iertat-o să-și lase copiii săraci de mamă, pentru care motiv ea a găsit că este mai bine să-i ducă cu sine în cealaltă lume pentru a-i avea lângă sine.

x **Soț fericit.** Bucuria și norocul pădurarului Ștefan Bauc, din Gordișa, com. Baranya, a uimit cu drept cuvânt întreg jurul. Femeia lui era atât de bolnavă, încât nu credea, că va scăpa. Scrisoarea lui o reproducem aci din cuvânt în cuvânt. E lauda cea mai frumoasă ce se poate da crucii electro-magnetice R. B. 86967, care a vindecat până acum atâtea zeci de bolnavi de nervi. „Dlui A. Müller Budapesta, V | 25 Vadász utcza 34. Iți sunt dator cu cea mai sinceră mulțumită pentru uimitoarea putere a crucii duble electro-magnetice R. B. 867. Aparatul d-tale electric merită să ajungă la renume, căci mântue lumea de durerile boalelor de nervi. Sute și mii de mulțumite, dle Müller. În 8 August 1900 erau durerile reumatice ale soției mele atât de mari, că nu se putea întoarce în pat. Ți-am scris și am primit aparatul cu 3 fl. Trei zile l'a purtat și după 3 zile s'a sculat soția mea singură din pat și în scurt timp s'a însănatășat pe deplin. De aceea îndemn cu căldură pe ori cine suferă de vre-o boală de nervi; să cumpere această cruce: Recunoscător Ștefan Bauc, pădurar. Gordișa (com. Baranya).

FRANZ JOSEF Apă purgativă
probată ani de zile cu cel mai
bun rezultat.

Viața socială.

Petrecere în Mureș-Uioara. Inteligența română din Mureș-Uioara și jur aranjează petrecere de vară în sala cea mare a otelului erarial din Mureș-Uioara, la 28 August n. Venitul curat e destinat în favorul bisericii arse din Uioara-superioară. Inceputul la orele 7 jumătate seara.

Economie.

Bursa de efecte. Bursa s'a deschis azi în tendență fermă, care s'a susținut până la încheiere.

Cursurile valorilor internaționale și locale s'au urcat cu puțin.

Rentele s'au scumpit.

Circulația a fost animată.

Valutele nu s'au schimbat.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane	
„ „ austriac	—	631 75
„ „ ung. a.	—	733.—
„ băncii de escompt a.	—	469 50
„ soc. căilor ferate austro ung.	—	642 50
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	—	109 10
„ „ coroane 4 „ „	—	91 40
„ austr. de aur 4 „ „	—	114 50
„ „ coroane 4 „ „	—	95 50
Scrisuri fonciare „Albina“ „	—	101.—
Napoleon d'or (20 franci aur) „	—	19 18
mărci germane, aur — — —	—	23 56
Galbeni austriaci și ungurești	—	11 43
Bilete germane 100 mărci	—	117 67
„ franceze 100 franci	—	95 82
„ italiene 100 lire	—	95 90
„ române 100 lei	—	95 15
Ruble rusești de hârtie	—	2 53

Prețurile cerealelor. În piețele din străinătate prețurile cerealelor se urcă pretutindeni.

În America, în deosebi în piețele din Chicago și New-York, fluctuațiunea prețurilor în cursul ultimei săptămâni a fost mare.

În piețele din Europa sub influența știrilor din America deasemenea s'au urcat prețurile.

În Berlin s'a scumpit în deosebi secara. A contribuit la aceasta și împrejurarea, că recolta din Rusta e inferioară așteptărilor de până acum.

La noi târgul efectiv de cereale nu se poate dezvolta.

Producenții nu voesc a lua cunoștință de rezultatele recoltei din străinătate, ci având în vedere —și cu tot dreptul—împrejurarea, că în ținuturile cele mai roditoare ale Ungariei recolta din ăst an e slabă, în nădejdea urcării prețurilor nu oferă cereale.

Prețurile cerealelor s'au menținut azi, tendența a rămas fermă.

Azi până la 12 ore din zi s'au vândut 20.000 măjimetrice grâu.

Pentru cel mai frumos grâu de Tisa (81 kilograme greutate) s'a plătit 23 cor. 50 fil. iar pentru cel mai slab din com. Pestei (75 kilogr. greutate) 21 coroane 35 fileri maja metrică (= 100 kilograme).

În ultimele 24 ore circulația cerealelor în Budapesta a fost următoarea:

			sosit expedia	
			măji metriche:	
Grâu	—	67.691	—	18797
Secară	—	4209	—	500
Orz	—	14048	—	—
Ovăș	—	19440	—	—
Cucuruz	—	11945	—	101
Rapiță	—	48	—	150
Făină	—	463	—	11582
Tărâțe	—	—	—	1534

Târgul de vite cornute în Budapesta. (Raport oficial). Săptămâna ultimă s'au adus în piața din Budapesta 2426 vite cornute (boi, tauri și vaci), adecă cu 623 capete mai mult decât în săptămâna precedentă.

Fiind cererile numeroase prețurile vitelor de prima calitate au rămas neschimbate, iar a prețurilor vitelor de calitate inferioară au scăzut cu 2 cor. de maja m. (100 kgr.).

Prețurile au fost pentru bivoli, prima calitate 74—86 coroane, calitate inferioară 58—72 cor. de maja m. (100 kgr.).

Boi grași, prima calitate (ungari) 82—88 cor. și chiar 93 cor., calitatea mijlocie 72—80 cor., calitatea inferioară 60—70 cor. de maja m. (100 kgr.).

Boi târcați, prima calitate 88—94 cor., excepțional și 100 cor., calitatea mijlocie 76—84 cor., calitatea inferioară 62—74 coroane.

Vite slabe dela pășune 54—78 cor.
Boi din Bosnia, calitate mai aleasă 62—74 cor., excepțional și 82 cor., calitate mai slabă 56—60 cor. de maja metrică (100 kilograme).

Vaci ungare 54—74 cor., vaci țercate 54—58 cor. de maja m.

Bivoli 44—62 cor.

Juncani 64—72 cor. de maja m.

Viței, indigeni prima calitate 96—104 cor. excepțional și 108 cor., calitatea mai inferioară 84—94 cor.

Viței din Galiția 78—90 cor. de maja m. (100 kgr.).

Piața din Budapesta.

L.

Cereale.

Orâu, maja metrică, frumos . 23 cor. 50 fil.
" " " " mijlociu . 22 cor. 75 fil.
" " " " mai slab . 21 cor. 35 fil.
Secară, maja, m. dela 17 cor. 95 fil. 18.45
Orz. " " " 14 cor. 90 fil. — 15.30
Cucuruz nou, " 13 cor. 40 fil. — 13.60
Ovăs, " " " 16 cor. 15 fil. — 16.70
Rapiță, " " " 35 cor. 20 fil. — 35.80

II.

Produse.

— Prețurile sunt socotite după
100 kilogr. și în bani gata. —

Unsoare de porc, dela 153 cor. — 154 cor.
Slănină, " " " 132 cor. — 141 cor.
Cartofi, " " " — cor. — fil. —

Spirt, " " " " 56.— cor. — 57.—

III.

Târgul de porci Köbanya (Steinbruck)
(Prima calitate ungară).

Bătrâni " " " " fileri kilograme
Tineri " " " " 137—138 fileri kilograme

Redactor responsabil:
VASILE MACREA.

Tip. «Pop. Rom.» Budapest, István-ut 11.

Convocare!

Subscriitorii de acțiuni ai înființându-
lui institut de credit și economii „Mi-
nerva“ societate pe acții din Beclean,
sunt convocați la

adunarea generală constituantă

pe ziua de 11 Septembrie 1907 la
orele 2 după amiază, la locuința d-lui
Dr. Octavian Pavelea adv. în Beclean.

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării, alegerea
unui președinte, notar; și 3 verificatori
ai protocolului; constatarea capabili-
tății de a putea aduce concluze.

2. Constatarea asigurării capitalului
social prin subscrierile și plătirile de
lipsă.

3. Hotărârea asupra înființării sau
neînființării societății.

4. Statorirea statutelor societății.

5. Comunicarea constituirii direc-

țiunii din partea fondatorilor în virtutea
dreptului susținut pe baza §-lui 183
din legea comercială eventual alegerea
comitetului de supraveghere pe un an.

6. Hotărârea asupra eliberării fon-
datorilor de răspunderea hotărâtă în
§-ul 152. al legii comerciale.

Inchiderea adunării.

Beclean, la 14 August 1907.

1—3 Membrii fondatori.

„Grănițerul“

Institut de credit și eon. ca societate pe acțiuni în Dobra.
Capit soc. C 250.000. Fond de rezervă C 60.000

Primește depuneri spre fructificare
și dă deponenților 6% interese. De-
puneri până la 1000 cor. să pot ri-
dica și să plătesc fără abdicere.

Acordă tot soiul de împrumuturi.

Cumpără și vinde realități.

Cu 1 Octombrie 1907. deschide
în piața Dobrei un magazin mare
pentru produse, deci cumpără și
vinde bucate și alte produse cu
prețurile cele mai culante atât în
mare cât și în detail.

DIRECȚIUNEA.

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e
mijloc secret! Vindecă și în-
viorază pe lângă garanția.

Deosebită atențiune e a
să da împrejurări, că a-
cest aparat vindecă boale
vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor
de cap și dinți, migene, neuralgie, împedecarea cir-
culatunii sângelui, anemie, amețeli, țiuțuri de ureche
bătăe de inimă, sgârțuri de inimă, astma, auzul greu
sgârținri de stomac, lipsa poștei de mâncare, răceală
plămâni și picioare, reuină, podagră, ischis, udul în
pat, influența insomnic, epilepsia, circulația nereguată
a sângelui și a multor alte boale cari la tractare
normaiă a medicului să vindecă prin electricitate. —
In cancelaria mea se află atestate incurse din toate
părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea
mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel
pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca
— iseretrimit banii. Unde ori-ce încercare s'a con-
statat zadarnică rog a proca aparatul meu. Atrag
atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul
meu nu e permis să se confunde cu aparatul «Volta»
de oare-ce «Glasul Volta» atât în Germania câtși în
Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor,
pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și
cercetat. Deja iefinătatea crucei mele electro-magnetice
e recomandată în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 8.—

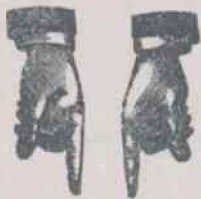
folositor la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 6.—

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.
Eспедиțiile prin centru și locul de vânzare pentru
țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapest,

V/25 Strada Vadász 34 colțul.

Portretul
d-lui deptat

Dr. Alexandru
Vaida Voevod

să poate pro-
cura la

Redacția
„Poporul
Român“
Budapesta.

Prețul 50 fil.
plus 10 fil.
porto.

Cărți plătibile în rate!

Peste 1000 volume cărți sosite la „Librăria
Poporul Român“ Budapesta, VII., István-ut 11.,
operele celor mai de valoare scriitori Români
editate de tipografia „Minerva“ București;
librăria „Alcalay“ București; „Lucafărul“ Sibiiu,
se vînd în rate lunare sub: următoarele condițiuni
de solvire:

¼ parte din valoarea cărților e
a se solvi la primire:
restul în curs de 6 luni în
rate egale.

La comande mai mari condițiuni
și mai avantajoase.

Cereți catalogul cărților dela
„Librăria Poporul Român“

Budapesta, VII., István-ut 11.

Cancelaria arhitectului **I. NIGA**

ARAD, STRADA ARCHIDUCELE IOSIF NUM. 1.

Telefon 275.

Pregătește planuri și specificări de spese pentru
edificii publice și private, ca specialist în ritul nostru
oriental, edifică și restaurează biserici în mod artistic,
trimite schițe și proiecte de spese gratuit.

Caut un candidat de avocat

cu praxă buuă, care

se ştie lucra independent.

Pentru condiții a se adresa la subscrisul.

Dr. Octavian Vasu,
adv. Făgăraș.

Cele mai bune coase pe lume sunt coasele „Bur“ și „Japoneză“.

Aceste coase sunt pregătite din oțel Svedian și se trimit numai cu garanță.

Fiecare bucată care nu convine se schimbă gratuit.

Prețul coaselor : $\frac{75 \text{ cm.}}{1 \text{ frt. } 10 \text{ cr.}}$
80 cm. 85 cm. 90 cm. 95 cm.
 $\frac{1-15 \text{ c.}}{1-20 \text{ c.}} \frac{1-30 \text{ c.}}{1-35 \text{ c.}}$

Adresa exactă:

Grauer Mihály
Köbánya 13.

Tot de acolo se pot procura cele mai bune briciuri, prețul 1 frt. 20, 1 frt. 50 și 2 frt. 50 cr.

Banca Națională a României.

SITUAȚIUNE SUMARĂ.

1906		1907	
5 August		28 Iulie	4 August
A C T I V			
103 083 279	73 193 279 Reserva metalică aur 78 249 300 29 890 000 „ Trate Aur . 32 977 500	111 349 236	111 226 800
1 083 611	Argint și diverse monete	1 283 377	1 162 157
67 760 573	Portofoliu Român și Străin	77 380 372	80 993 771
28 607 012	*) Impr. contra ef. pub. 10 271 550 „ „ „ „ în contcurent 23 206 285	33 373 894	33 477 835
11 999 924	Fonduri publice	11 999 924	11 999 924
14 801 390	Efectele fondului de rezervă	15 806 084	15 806 084
2 908 324	„ „ de amortizarea imob. și material	3 253 121	3 253 121
5 767 681	Imobili	5 893 152	5 893 177
603 579	Mobilier și Mașini de Imprimerie	638 002	638 042
267 752	Cheltueli de Administrațiune	190 231	206 900
96 274 165	Depozite libere	109 688 374	110 565 749
8 155 188	Compturi curente	18 474 022	21 102 500
23 697 337	Compturi de valori	26 022 477	24 936 042
<u>365 009 825</u>		<u>415 352 266</u>	<u>421 263 002</u>
P A S I V			
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
21 373 442	Fond de rezervă	23 051 453	23 051 453
3 222 588	Fondul amortisării imobilelor și material	3 473 646	3 473 646
230 146 380	Bilete de Bancă în circulațiune	264 772 460	269 732 390
1 646 498	Profituri și perderi	2 077 070	2 077 070
346 742	Dobânzi și beneficii diverse	289 263	362 694
96 274 175	Depozite de retras	109 688 374	110 565 749
	Conturi Curente		
<u>365 009 825</u>		<u>415 352 266</u>	<u>421 263 002</u>

Scomptul 5‰.
*) Dobânda 5‰.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII

Fondată la anul 1887.

Centrala în Arad, calea Archid. Iosif No. 2 (vis-à-vis de primărie) casa proprie.
Filiala în Chișineu (Kisjenő) casa proprie.

Capital societar 1.200,000.— Cor.
Fond de rezervă 900,000.— Cor.

Depuneri spre fructificare 6.000,000.— Cor.
Circulațiunea anuală . . 150.000,000.— Cor.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele.

Pentru sumele depuse fără termen de abdicere și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni de zile, plătește deponenților 4 $\frac{1}{2}$ ‰ interese, — iar pentru depunerile elocate pe timp mai lung de 3 luni de zile, după mărimea sumei depuse: plătește deponenților 4 $\frac{1}{2}$ ‰ și 5‰ interese fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul sepeparat.

Depunerile până la zece mii de coroane, după starea casei, să plătesc și fără de abdicere.

Escontează cambii și acordează credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordează împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.